

no es conserva avui com a *o* sinó com a *ou*: es tracta, doncs, d'un cas més dels mots com els cat. *carrerany*, *carreranc*, *carreró*, *carrera*.

Hi ha doncs totes les raons per creure que la forma antiga del nostre mot fou *carriol*, puix que és la que es conserva en parlars tan arcaïtzants com els del Capcir i de la zona Tremp-Artesa-Agramunt; i l'acc. conservada en la vella vila de Cotlliure ens fa creure que primitivament el sentit del mot comprengué la idea de 'via urbana' tant com la de 'via rústica'. En un mot, doncs, que es tracta probablement d'una modalitat de **carrerol* o d'altra forma derivada de *carrer/carrera* o de la gran família de *CARRO*, família que podem pendre lato sensu, sense excloure'n, doncs, *corrua* (que Bosch de la T. unia amb *corriol* segons hem vist).

Una prova més de l'afiliació de *corriol* al grup de *CARRO* la dona l'acc. 'rodera, senyal que deixen les rodes en un camí' (*DAG.*; *AlcM*, § 2) i men. *curiolades* id. (Ferrer Guinart, *Rond.*, 216). En l'alteració de la vocal pretònica obraria l'influx de *CURRERE* i de la seva família (com indicava Moll, *AORBB* I, 230), però en part es tracta també d'una mera assimilació vocàlica, que veurem repetir-se en el cas de *corriola* (< *carriola*), cf. el ross. *corrioletes* (*DAG.*) com a nom dels bolets, semblants als moixernons, que en els nostres alts Pirineus i altres comarques s'anomenen *carreretes*, i en d'altres *carreroles*: sens dubte aqueixa forma rossellonesa surt de *carreroletes*. I al capdavant també és possible i versemblant que, així com aquesta, *carreroletes*, ha d'haver perdut la seva -r- simple per dissimilació de l'altra més forta, també fos **carrerol* la forma primitiva, que es va tornar *carriol* > *corriol*. En certs noms de lloc trobem fets semblants: l'antic *Linerola* es tornà *Liniola* > *Linyola*, i *Anglerola*, *Angleola* i *Anglesola* són variants del nom de les mateixes poblacions.

A distingir de *corriol* 'senderó', el nom d'ocell *corriol* (i un altre *corriola*, *BDC* x, 67; *AlcM*) on potser hi ha hagut alteració del nom savi *Charadrius* (< -*driol*?) més o menys influït per *CURRERE*. Hi ha també, en efecte, una forma amb *carr-*, nav. *carribuela* equivalent del cast. *chorlito* (Amado Alonso, *RFE* XIII, 320). Quant als derivats *corriolada*, *corrioleig*, *corriolera* (*AlcM*), sense ser estranys a *corriol* s'emparenten més, pel que fa al sentit i fins probablement l'origen, amb *CORRUA*. Realment a Enveig vaig sentir tant *carreroles* com *corrioles* per al bolet, a Er *corrioles* (amb l'observació que és perquè fan *corrioleres* 'moixernereres'), i a Planès de la Perxa el masculí *ku-riulé* 'moixernerera' (1959).

CORRIOLA, 'espècie de politja' (sovint escrit *curriola*, que va ser adoptada com a grafia normal), probablement alteració de *carriola*, derivat de *carro* i la seva família, per comparació amb el moviment d'aquest al llarg de la seva via, tal com ho són els sinònims it. *carrùcola*, cast. *carrucha* o *garrucha*, cat. dial. *carrutxa*; les variants més rares o recents *corria*, *cúrria* i analogues s'han extret de *corriola* secundària-

ment, i no pas a la inversa. □ 1.ª doc.: 1309.

La forma *carriola*, que he indicat com a etimològica, no és pas hipotètica, sinó usada en el Vallespir i Rosselló (*AlcM*), i, al contrari, es troba documentada en data força antiga, en un doc. de 1485 relatiu al castell de Callosa d'En Sarrià, on el pou «tenia bella orla de pedra picada, e tenia pedra altra ab gafes de ferro soldades de plom, ab dos pilàs que li havia fet, ab sa bella *carriola*, ab dos poals de fusta ---» (*Salvà*, *Callosa* I, 52).

De tota manera és veritat que les formes com *corriola*, amb *o*, són quasi generals, algunes vegades escrites amb *u*, ço que no ens pot sorprendre, puix que essent aquesta àtona, si va seguida de *i*, s'ha vacillat sempre, i ja des de l'Edat Mitjana, entre la realització d'aquest so com a *u* i com a *o*. *AlcM* aplega tres casos de la grafia *curriola*, en docs. de 1309, 1410 i 1441. No obstant és indubtable que la grafia amb *o* és incomparablement més freqüent: l'*InuLC* la registra des de 1363 i en dona uns 10 casos abans de la fi del S. XIV, tots ells escrits constantment amb *o*.

Així ja en JoMartorell: «e véu lo còmit de la galera, qui era lo millor mariner de tots, retre l'ànima a Déu, per ço com era cayguda una *corriola* e li havia dat al cap» (*Ag.* III, 275); *AlcM* hi afegeix un altre ex. de *corriola* en un doc. de 1410, i el *DBal.* en un de Barcelona, princ. del S. XVI; «*corriola*: trochlea», *OPou* (*ThPu.*, 8, si bé aquest també diu que l'os del braç té dos caps, entre els quals hi ha «un os com una rodancha de *curriola*», 260, però no oblidem que *Pou* era gironí).

La tradició lexicogràfica, en efecte, l'ha escrita constantment amb *o*: «*corriola*: vertebra, trochlea» en el Busa-Nebr. de 1507 (entre *corrent* i *corriment*), i així ho escriuen *DTo* (1640), Lacav., Belv., Lab., Bulbena, Vogel, etc. La grafia *curriola* va ser una innovació desafortunada del *DOrt.* (1917 ---, mantinguda en el *DFA.*, s. *AlcM*),¹ que ha provocat protestes entre els valencians: també, en efecte, és *corriola* l'única grafia que trobem en els diccs. valencians i mallorquins (Escrig, 1851; Amengual, 1858, etc.). Així també ho trobem en Sanelo (f° 49v, 51v, trad. *garrucha*, *carrucha*), en MGadea (*T. del Xè* I, 131, 402), en els escrits d'AMAlcover (*BDLC* IX, 220).

He pogut comprovar que els val. ho pronuncien amb *o*, en diverses enquestes de 1961-63; i a Coccantina anomenen *kořiqla* un panet rodó perforat al mig, no pas dolç, i més aviat ordinari, que es van a menjar per Santa Bàrbera, a l'ermita d'aquesta santa (1963); Max Thede registra *kořiqla* a les barques de l'Albufera (*VKR* VI, 267). Si bé és veritat que pronuncien *curriola* («garrucha, polea») a Eivissa (PzCabrero), en el Maestrat (Giessa, *ZRPh.* LIV, 525) i a Cardós i Vall Ferrera (la del pou, 1933-4), és perquè aquests parlars confonen la *o* àtona fònicament amb la *u*, almenys quan segueix una *i*; i si bé concedim a *AlcM* que també sona *u* en algunes localitats de Mallorca, el fet és que totes les cites de textos mallorquins que inclou són amb *o*, de manera que la *u* deu ser només dels pobles de Mallorca on s'han neutralitzat davant i